

Megújulásra van szükségünk, feltámadásra, új életre

■ Húsvét a mi Urunk, Jézus Krisztus feltámadásának ünnepe, hitünknek sarokköve. Ahogy Szent Pál apostol írja: „*Ha pedig Krisztus nem támadt fel, akkor hiábavaló a mi igehirdetésünk, de hiábavaló a ti hitek is*”. Jézus feltámadásával igazolta, hogy amikor földi életünk véget ér, nem az örök halál, hanem az örök élet vár ránk. Nem tagadja a halál tényét, nem megszünteti azt, hanem feltámadásával legyőzi, megtöri a halál erejét. Ezért zengünk Alleluját, hiszen feltámadott, amint előre megmondta.

„*Én vagyok a feltámadás és az élet. Aki hisz bennem, még ha meghal is, élni fog*” – mondja Jézus Betániában, amikor barátja, a már négy napja halott Lázár temetésére a gyász nehéz napjaiban megérkezik. Ahol Jézus van, ott a megígért jövő jelenné válik. Jézus önmagáról mondja, hogy Ő a feltámadás és az élet, és állítását majd feltámadásával igazolja is. Sőt nemcsak igazolja,

hanem ugyanazt a feltámadást, az örök életet ígéri mindenkinek, aki hisz benne.

Modern világunk nem tudja hova tenni a feltámadás hitét, a halál utáni életet, ezért már itt a földön meg akarja teremteni a boldogságot: földi paradicsomot ígér. Így a földi halál utáni élet, az örök boldogság tudata egyre homályosabbá válik, lanyhul az utána való vágyakozás. Az örök élet örömhírét, a halál utáni örök boldogság reményét korunkban sokan kétkedve fogadják, megkérdőjelezzik. Csábító a már most, földi életünkben elérhető maradéktalan boldogság ígérete. Sokan rendezik be úgy életüket, úgy terveznek, aszerint bánnak embertársaikkal, mintha örökké élnének itt a földön. A hit nélküli ember ennyit tud az életéről: születünk, és egyszer aztán meghalunk. Isten nélkül valóban ennyi is az élet.

Jézus azonban másfajta életet hozott, ami nem a születésünkkel kezdődik, és nem a ha-

lálunkkal ér véget. Ez az élet Jézusban kezdődik, és benne ér céljához. Jézus szavai rávilágítanak, hogy van lelki halál is, amely rosszabb a testi halálnál. Viszont fel lehet támadni a lelki, a szellemi halálból, a bűntől megrontott életből is. Jézus fel tudja támasztani a vegetáló látszatkereszténylétből a benne bízokat. Krisztus feltámadása bizonyítéka annak, hogy képesek vagyunk mi is élettel teli, hiteles kereszténységre. Amikor Jézus azt mondja, hogy „*én vagyok a feltámadás és az élet*”, akkor azt üzeni mindannyiunknak, hogy olyan életet érdemes élni, amelyet Ő élt.

Jézus Krisztus feltámadásának kiemelt üzenete van számunkra az idek évből, amely főegyházmegyénkben az *Imával megújuló közösség* pasztorális éve. Megújulásra van szükségünk, feltámadásra, új életre. Olyan életre, amelyet Jézus élt, maradéktalanul teljesítve az Atya akaratát. Az igazi sze-

retet az egyetlen reális életteremtő, minden egyébe mulandó. Az imádság segítségével kell keresnünk ezt az új életet, amelyben szent a házasság, a család, a megfogant élet.

Jézushoz csak a hitelesen megélt keresztény élet méltó. Az egyenes, jellemes, gerinces, ígéretéhez és fogadalmához hűséges életforma. Az, amely nem csapja be felebarátját és nem rágalmoz, nem kívánja és nem veszi el a másét, tiszteli és segíti az elesettet és rászorulókat.

Jézus segítségével lehetséges a megújulás mind személyes életünkben, mind közösségi szinten. Jézus Krisztus ma is élettel tudja megajándékozni a felszínes, belefáradt, közömbös, haladó keresztségünket. Ő ma is fel tud támasztani langyos közösségeket. Meg tud tartani minket hitünk, elköteleződésünk, kitartásunk, próbálkozásaink, ötleteink erőfeszítéseiben. Élő főegyházmegyévé, plébániává tud bennünket újjáteremteni, ha hi-

szünk benne és akarata szerint cselekszünk.

Jézus Krisztus feltámadása nemcsak két évezreddel ezelőtti történelmi tény, hanem napjaink valósága is. Feltámadt, él, velünk van. Életet, igazi életet akar ajándékozni nekünk. Az emberi élet távlata nem a halál, a testi pusztulás, hanem a feltámadás, az örök élet.

Keressük az új élet lehetőségeit, törekedjünk megújulni, ne lankadjunk, ne veszítsük el reményünket, ne inogjunk meg hittünkben, tartsunk ki a szeretetben.

„Zengje föld és zengje ég”, és zengjük mi is: Krisztus feltámadott! A feltámadt Krisztus töltsön el élettel mindannyiunkat – Áldott húsvéti ünnepet!

Kovács Gergely

gyulafehérvári római katolikus érsek, katolikus örmény apostoli kormányzó **Kerekes László** segédpüspök

A történelem vége, az üdvtörténet kezdete

■ Francis Fukuyama – korunk egyik leginkább elismert, a média által felkapott és sztárolt filozófus gondolkodója – *A történelem vége és az utolsó ember* című elhíresült tanulmánykötetében nem többet és nem kevesebbet állít, mint hogy kialakulóban van egy új világrend, olyan társadalmi-politikai struktúra, amely képes beteljesíteni és lezárni a történelem összefüggő, organikus fejlődési folyamatát. Szerinte létezik olyan tökéletes társadalmi berendezkedés, kormányzási, vezetési forma, amely képes véglegesen és pozitívan megoldani az emberiség nagy történelmi sorskérdéseit és dilemmáit. Kialakulóban van tehát egy olyan rendszer, a történelmet meghaladó társadalmi létforma, amely végleges, felülmúlhatatlan és örök, aminél jobb és tökéletesebb már nem létezhet. Ez lenne az általunk is ismert, „liberális demokráciának” elnevezett posztmodern társadalmi létforma, amelynek jellemzői a nyílt társadalom, a kollegiális, közönségi döntési és vezetési mód, az öngazgató piacgazdaság, a törvény uralma, az igazságosság és a jogegyenlőség, és még hasonló ilyen nagyvonalú eszmék és elgondolások.

Fukuyama szerint ez az emberiség fejlődésének az ideológiai végpontja lenne, a csúcás, mert minden történelmi rendszert, mint ideológiai vetélytársat legyőzött – a rabszolgatartó társadalmat, a feudalizmus sokféle megnyilvánulását, az örökösödő monarchiákat, a fasizmust és a kommunizmust egyaránt. A lényeg az, hogy ezt az eszmét, a liberális demokráciát nem lehet meghaladni. Hibák úgysem csúszhatnak be, de ha mégis, akkor ezeket a rendszert – mivel tökéletes – önmaga képes korrigálni.

Természetesen nem is lenne rossz, ha valóban nehéz földi valóságunkban elérkezne a mindig is áhított, álmodott és várva várt „igazság országa”, egy kis földi paradicsom. A dolgok és a történelem logikájából is feltevődik a

kérdés: van-e ilyen az immanens létezésben, lehetséges-e itt köztünk, emberi társadalmunkban az efféle paradicsomi-végleges rendszer? A végleges, teljes, tökéletes, meghaladhatatlan, új világ. Az igazság, a jogosság országa. Vajon elfogadható-e Hegel feltételezése, hogy az emberi társadalom fejlődése nem végtelen, hanem annak van befejezése, és pedig akkor, amikor az emberiségnek sikerül kialakítania azt az ideális közösségi létformát, amely kielégíti a legalapvetőbb igényeket, elvárásokat, vágyakat, törekvéseket és elemi ösztönöket. A történelemnek mint összefüggő, következetes fejlődési folyamatnak, itt vége is van. De valójában lehet-e vége ilyen értelemben a történelemnek? Meglettük-e a bölcsek követét? Eljött az „igazság országa”, a teljes és tökéletes, a meghaladhatatlan ittlét? És mi jön még ezután?

Őszintén meg kell vallanom, hogy e nagyvonalú, nemes eszmével szemben bizony komoly kétségeim vannak, mert mintha a valóság erre ma teljesen rácsafolna.

Sokszor az a benyomásom, hogy éppen fordítva történnek a dolgok: nekünk ma valósággal a nyakunkba zúdul az egyre elevenedő, ellenőrizhetetlen történelmi folyamat súlya. Itt valami egészen új drámának, egészen más forgatókönyvnek vagyunk a tanúi. S bár Fukuyama eszmefuttatása egészen tetszetős, sokkal inkább a vágyálmokhoz, az utópia világához van köze, mintsem a valóság törvényeihez. Végül is ő, meg a hozzá hasonló gondolkodású emberek talán egyetlen, mégis döntően fontos tényezőt hagynak figyelmen kívül vagy fognak fel tévesen: magát az embert, az emberi tényezőt, az emberi valóságot.

Minden emberi törekvés, igyekezet és eszmélés a történelmi tények szerint ideig-óráig felfüggeszti, de nem oldja meg a történelmet, mert a megoldás nem a történelmiben, hanem a történelem felettiben van. Mert ittlétünk – amely tele van kétségekkel, ellentmondásokkal, fe-

szültségekkel – korlátozott, töredékes, külső-belső tényezők által determinált történet. Szerintem nincsen olyan emberi közmegegyezés, „társadalmi szerződés”, amely képes volna szavatolni egy ideális emberi rendszer működését.

Mondjuk ki tehát azt, amit nem szeretünk hallani, pedig fájoan igaz, hogy az emberben meglévő eredendő bűnnel, a bűn egyetemes létszerkezetével szemben minden ideológia, forradalmi tett és felhívás, filozófiai rendszer vagy cselekvés tehetetlen. Bulgakov *A Mester és Margarita* című regényének egyik meghatározó jelene-elevenedik meg előttem. Jézus Pilátus előtt állt vádlottként, és a kegyúr, a hegemon, a teljhatalmú Pilátus élesen nekiszegezte a kérdést: „Eljön-e az igazság országa?” Jézus teljes meggyőződéssel válaszolt a furcsa kérdésre: „Eljön, hegemon, eljön.” „Sohasem fog eljönni!” – kiáltotta Pilátus hirtelen olyan szörnyű hangon, hogy Jézus visszatántorodott. Az előbb még türelmesnek tűnő vallató most egészen elváltozva, eszeveszett dühvel pecsételte meg a vádlott sorsát: „Bűnös, bűnös, bűnös” – ordította, és megerősítette a szanhedrin által kimondott halálos ítéletet. Az eredeti vád az volt Jézus személye ellen, hogy istenkáromlást követett el, és a tömeget a tempolum lerombolására tüzelte. Pilátus eleinte egyszerűen elmeháborodottnak tartotta, de nem bűnösnek, és fel is akarta menteni. De – és itt jön a fordulópont – ekkor meglátta a második vádpontot, amitől elöntötte a düh, a félelem, és kimondta a halálos ítéletet. „Mondtál valaha valamit a nagy Caesarról? Felelj!” – ordította Jézus felé, ő pedig ezt válaszolta: „Egyebek között azt mondtam, hogy minden hatalom a nép felett gyakorolt erőszak valamelyik formája, s hogy eljön az az idő, amikor sem Caesar nem fog uralkodni, sem semmilyen más uralkodási forma nem lesz. Az ember belép az igazság és a jogosság országába, ahol semmilyen hatalomra nem lesz szükség.”

Pilátus tökéletesen megértette, hogy a mi emberi világunkban – bármilyen szépeket álmodjon a gondolat, bármilyen nemes legyen egy eszmény – a hatalmat az erő és az erőszak adja, az igazság, a jogosság és a rend Caesar kardjának a gyümölcse. Jézus országában az igazság, a jogosság Caesar kardjának teljes kiiktatásával valósul meg. Jézus halála bűne, hogy Caesar és világa hatalmi struktúrájának alappilléret, a hatalom szerkezetének egészét támadja meg és vonja kétségbe. Jézusnak meg kell halnia, mert Caesar és a cészárok uralmát, rendszerét nem itt-ott, egyik-másik vonatkozásában, hanem egészében utasítja el. Jóllehet az ő országa nem e világból való! Pilátusnak mégis igaza van! Egészen biztos, hogy igaza van, mert ő a történelemben él, az emberi valóság kellős közepén, ahol sohasem fog eljönni sem az igazság, sem a jogosság országa, mert a rendet és a rendszert mindig is Caesar kardja fog szavatolni. Pilátus szerint semmi esélye annak, hogy békés, önként vállalt emberi feltételek mellett a vágyott „szép új világ” megszülessen, és mi túllépünk a történelmen. Jézus azonban egészen más perspektívából közelíti meg a valóságot, igazsága a megértés új dimenziójába ragad minket.

Tulajdonképpen ebbe ad betekintést a húsvéti története, ezzel veszi kezdetét az „új lét”, az „egészen más” valóság, amely a történelem vége, és egy új történet, az üdvtörténet nyitánya. A történelem végét, az emberi sors drámájának beteljesülését, az igazság és jogosság aiónjának, vagyis a végtelen felé tartó időszakának a megvalósulását, az örökkévaló és a teljesség perspektíváját nem az emberi tényezők és feltételek idézik elő, hanem Isten történelmet meghaladó, a kereszten és a húsvéti feltámadáson keresztül megnyilatkozó kegyelmi tette. Isten új teremtése, amely egyszerre jelenti a régi történelem végét és az új, az üdvtörténet nyitányát. Krisz-

tus feltámadása valóban lezárja a történelmet, mert meghaladja azt. A feltámadás nem történelmi esemény, mert a történelmi gondolkodás, módszer és eszközök segítségével nem értelmezhető, és nem értelmezhető a tér-idő kontextusban sem. Jézus haláláig történelemről beszélünk, mert minden eseményt úgy mond ténytyszerűen, történelmi folyamatában rögzíteni, érteni, objektíválni lehet, hiszen egyértelműen törvényszerű keretek közé tartozik. Feltámadása, feltámasztása egy egészen más lét-dimenzióhoz tartozik, ez már nem történelmi kategória, mégis fizikailag valóságos esemény. Nem fantazma, nem subjektív hitélmény, nem az üres sír legendája, nem ideológiai hamisítvány, hanem a szó legszorosabb értelmében valóságos történelmi esemény. Mégis az egész a természeti törvényszerűségeket áttörő és meghaladó jelenség, mert itt Isten cselekszik!

Ami itt történik, szétfeszíti és meghaladja tehát a történelem korlátait. Transzcendens eseményről van szó, amely az emberi ittlét végességéből, az elmúlás, a halál megkerülhetetlen tragédiájából átvezet Isten mindent átfogó örökkévalóságába, a nagybetűs Életbe. A feltámadás egészen más, egy egészen új létmód nyitánya. Emberileg egyszer mindennek vége lesz, a történelemnek is, ittlétünk valóságának is – de már tudjuk, hogy Krisztussal együtt nemcsak meghalunk, hanem fel is támadunk az örök életre, mert az Egynek halála és feltámadása a legnagyobb reménység minden ember számára. Az utolsó szó nem a történelemé, nem az elmúlásé, nem a halálé, nem az értelmetlen földi lété, a megsemmisülésé, hanem az Istené, aki, mint Sámuel mondja: „megöl és megelevenít, letaszít a sírba és újra felhoz onnét”. (1Sám 2,6)

Áldott, békés, hitben gazdag feltámadási ünnepet kívánok!

Adorjáni Dezső Zoltán

a Romániai Evangélikus-Lutheránus Egyház püspöke

